

FACTSHEET

Seksueel kindermisbruik

Laatste update: januari 2021

EXPERTISEBUREAU
ONLINE KINDERMISBRUIK

Wat is seksueel kindermisbruik?

Seksueel kindermisbruik omvat al het seksueel grensoverschrijdend gedrag waarbij de pleger misbruik maakt van een leeftijds- of machtsverschil met het minderjarige slachtoffer. We maken onderscheid tussen *hands-on* en *hands-off* seksueel misbruik. Bij *hands-on* misbruik is er sprake van fysiek contact tussen pleger en slachtoffer. Dat is niet het geval bij *hands-off* misbruik. Een voorbeeld is het kijken naar afbeeldingen van seksueel misbruik van minderjarigen of *grooming* (plannen van een ontmoeting met een minderjarige om ontuchtige handelingen te verrichten).

Online seksueel kindermisbruik

Seks vindt steeds meer online plaats. Daardoor is ook een toename van online seksueel misbruik onvermijdelijk. Digitale ontwikkelingen zorgen ook voor grote veranderingen van hoe we seksueel kindermisbruik definiëren. Zo is er sinds mei 2020 een wetsvoorstel die de strafbaarheid van *sexting* heeft gemoderniseerd: sexting in een gelijkwaardige situatie tussen leeftijdsgenoten is toegestaan als het beeldmateriaal uitsluitend bestemd is voor privégebruik. Volwassenen die sexchatten met minderjarigen kunnen dus wel strafbaar worden gesteld. Dat geldt ook als zij een minderjarige aanzetten tot het verrichten van seksuele handelingen.

Hoe vaak komt seksueel kindermisbruik voor?

Uit een prevalentieonderzoek van 2016 kwam naar voren dat 1.5% van de jongens en 2.6% van de meisjes tussen de 12 en 16 jaar slachtoffer zijn geweest van seksueel geweld. Dit komt overeen met de schatting van 7.800 jongens en 13.000 meisjes.¹ Uit een ander grootschalig en representatief onderzoek blijkt dat 3% van de mannen en 10% van de vrouwen seksueel geweld heeft meegemaakt voor het 16e levensjaar. Voor het 12e levensjaar waren deze cijfers 2% en 5%.² Seksueel geweld verwees hier naar: "... gedwongen handelingen en/of ervaringen van seks tegen de wil, waaronder manuele, orale, vaginale of anale seks." Het gaat zowel over misbruik door volwassenen als leeftijdsgenoten.

Cijfers over de prevalentie van seksueel kindermisbruik variëren. Dit komt onder andere door het gebruik van verschillende onderzoeksmethoden. Cijfers over online seksueel kindermisbruik zijn tot op heden niet bekend.

---

1. Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen (2019). *Slachtoffermonitor seksueel geweld tegen kinderen 2017-2018*. Den Haag: Nationaal Rapporteur.
2. De Graaf, H., & Wijsen, C. (2017). *Seksuele gezondheid in Nederland 2017*. Utrecht: Rutgers.

Hiernaast is er bij seksueel misbruik altijd sprake van een *dark number*, oftewel een onderschatting van de prevalentie door missende data. Dit heeft onder andere te maken met gevoelens van angst, schuld en schaamte bij de slachtoffers, waardoor zij vaak geen hulp durven te zoeken of aangifte te doen.³

Het Openbaar Ministerie (OM) laat weten in 2018 in totaal 1.193 kindermisbruikzaken in behandeling te hebben genomen⁴. De meeste veroordelingen zijn zaken op grond van artikel 248: ontuchtige handelingen door middel van machtsmisbruik en/of grooming.

Plegers van seksueel kindermisbruik

Bij daders van seksueel kindermisbruik denkt men nog vaak aan de vieze oude man in de bosjes, een zieke psychopaat of een pedofiel. Uit onderzoek blijkt echter dat de groep plegers zeer divers is, dat wil zeggen dat hun persoons-eigenschappen, motivatie, werkwijze en keuze in slachtoffers wijd uiteenlopen.⁵ Seksueel misbruik door een onbekende pleger is zeldzaam. In 90% van de gevallen is de pleger van het seksueel kindermisbruik een bekende van het slachtoffer. In 13% van de gevallen gaat het zelfs om een familielid (incest).⁴

Zijn alle plegers van seksueel kindermisbruik pedofiel?

Nee. Lang werd gedacht dat alle pedofielen seksueel kindermisbruik pleegden en alle plegers van seksueel kindermisbruik pedofiel zouden zijn. Dit klopt echter niet. Pedofilie is een seksuele voorkeur waarbij mensen zich seksueel aangetrokken voelen tot minderjarigen. Deze minderjarigen vertonen nog geen secundaire geslachtskenmerken zoals verlaging van de stem, haargroei of borstontwikkeling.⁶ Het hebben van seksuele gevoelens of een voorkeur voor minderjarigen is niet strafbaar. Seksueel kindermisbruik is dat wel. Slechts 20% van het seksueel kindermisbruik in Nederland wordt gepleegd door daders met een afwijkende seksuele voorkeur (dit kunnen ook andere voorkeuren zijn dan pedofilie) – 80% van het seksueel misbruik wordt dus gepleegd door mensen *zonder* seksuele voorkeur voor minderjarigen.⁷

---

3. Ceelen, M., Dorn, T., van Huis, F. S., & Reijnders, U. J. L. (2019). Characteristics and post-decision attitudes of non-reporting sexual violence victims, *Journal of Interpersonal Violence*, 34(9), 1961-1977.

4. Mulder, J. (2019). *Pedofielen en misbruikplegers. Voorkeur, gedrag en preventie van seksueel geweld*. Amsterdam: SWP.

5. Smid, W. J. (2014). *Sex offender risk assessment in the Netherlands: Towards a risk need responsivity oriented approach* (proefschrift). Amsterdam: Universiteit van Amsterdam.

6. Seto, M. (2017). The puzzle of male chronophilias, *Archives of Sexual Behavior*, 46(1), 3-22.

7. Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen (2014). *Op goede grond. De aanpak van seksueel geweld tegen kinderen*. Den Haag: Nationaal Rapporteur.

Bij het overgrote deel van plegers van seksueel kindermisbruik spelen andere factoren dan het hebben van een seksuele voorkeur voor minderjarigen een rol. Dus waarom plegen niet-pedofiele mannen – ook buiten het gezin – kindermisbruik? Dit kan zijn omdat een volwassen relatie niet lukt. Vaak is er sprake van een laag zelfbeeld en een gebrek aan vaardigheden om volwassenen aan zich te kunnen binden.⁴ Seks kan een manier zijn om om te gaan met vervelende gevoelens zoals eenzaamheid en boosheid. Bij emotioneel eenzame mannen met een gebrek aan probleemoplossende- en relatievaardigheden kan er sprake zijn van een behoefte aan steeds sterkere (en vaak afwijkende) seksuele prikkels. Seks met minderjarigen kan ook een uiting zijn van andere bijvoorbeeld hyperseksualiteit, een antisociale persoonlijkheid of een gebrek aan zelfcontrole.⁸ Andere factoren die bij het plegen van seksueel kindermisbruik kunnen meespelen, zijn middelengebruik, het niet letten op grenzen, seksuele opwindings, het zich voordoen van een gelegenheid en cognitieve distorsies. Daarmee worden denkfouten bedoeld waarbij je je verantwoordelijkheid ontkent en grensoverschrijdend gedrag goedpraat.

Strafbaarheid

De gemiddelde straf voor het plegen van ontucht zonder fysiek geweld is 2 á 3 jaar.⁴ Bij ernstig of herhaald seksueel misbruik van (een) kind(eren) kunnen straffen veel hoger uitvallen. Naast straf wordt er door de reclassering vaak ook behandeling en begeleiding opgelegd. Bij online kindermisbruik werkt het net iets anders en ligt de nadruk vaak niet op afstraffing, maar op het stoppen met het gedrag; in gevallen van sexting en het downloaden van afbeeldingen van seksueel misbruik van minderjarigen wordt dan ook vaak behandeling (en een voorwaardelijke straf of taakstraf) opgelegd.

Stop it Now!

Als onderdeel van Expertise Bureau Online Kindermisbruik (EOKM) zet Stop it Now!⁹ zich in voor de preventie van seksueel kindermisbruik. Personen met seksuele gevoelens en/of gedrag jegens minderjarigen kunnen gratis, anoniem en vertrouwelijk bij Stop it Now! terecht voor een luisterend oor, hulp en advies. Start het gesprek en bel 0800 266 64 36.

---

8. Seto, M. (2019). The Motivation-Facilitation Model of Sexual Offending, *Sexual Abuse: Journal of Research and Treatment*, 31(1), 3-24.

9. www.stopitnow.nl